

Opinto-ohjaajana sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille

9.11.2023

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita yhteensä noin 1300. Sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkintoja ovat fysioterapeutti-, geronomi-, sairaanhoitaja-, sosionomi- ja terveydenhoitaja AMK –tutkinto, joihin on mahdollista hakeutua Seinäjoen ammattikorkeakoulussa. Lisäksi on englanninkielinen Bachelor of Health Care, Nursing koulutus. Sosiaali- ja terveysalalla voi opiskella myös ylemmän ammattikorkeakoulun tutkinnon.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on sosiaali- ja terveysalalla neljä opinto-ohjaajaa. Opinto-ohjausta tehdään lehtorin työn lisäksi (o.t.o). Ammatillisen opinto-ohjaajan opinnot (60 op) voi suorittaa Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, Tampereen ammattikorkeakoulussa, Oulun ammattikorkeakoulussa, Hämeen ammattikorkeakoulussa tai Haaga-Heliassa. Lisäksi ammatillisen opinto-ohjaajan erillisopinnot voi suorittaa, sekä Jyväskylän että Itä-Suomen yliopistoissa. (Opetushallitus, 2023.)

Jokainen ammattikorkeakoulun opiskelija on oikeutettu saamaan opinto-ohjausta (Ammattikorkeakoululaki, 932/2014). Opinto-ohjauksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa koko koulutuksen ajan. Opinto-ohjaus on opiskelijalähtöistä toimintaa, jossa huomioidaan opiskelijoiden yksilöllisyys. Opintojen ohjauksella pyritään ehkäisemään opiskeluvaikeuksia ja opintojen keskeyttämistä. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu, 2022.) Opintojen keskeytysten vähentäminen ja korkea-asteen koulutuksen valmistumisasteen lisääminen onkin yksi Euroopan komission merkittävistä tavoitteista (European Commission, 2015; Vossensteyn, 2015).

Eettiset periaatteet ohjaavat työskentelyä

Opinto-ohjaajan työn eettiset periaatteet ohjaavat työn tekemistä. Opinto-ohjaajan tulee kunnioittaa ohjattavan itsemääräämisoikeutta ja työskennellä ohjattavan luottamusta rikkomatta. Työ edellyttää yhteistyön tekemistä oppilaitoksen sisäisten sekä ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opinto-ohjaajan on tärkeää tunnistaa ohjaustyöhön vaikuttavat erilaiset odotukset sekä arvopohjat, että hän pystyy antamaan eettisesti kestävää ohjausta, joka on myös esteetöntä ja saavutettavissa olevaa. Työ edellyttää myös ammattitaidon ylläpitämistä ja sen kehittämistä. (Suomen opinto-ohjaajat ry.)

Opinto-ohjaajan tehtäviin kuuluu opiskelijan ja ryhmien ohjaaminen. Ohjausajan opiskelija voi varata etäohjauksena Teamsissa tai perinteisesti läsnä olemalla Kampuksella. Ohjausmenetelminä hyödynnetään esimerkiksi ratkaisukeskeisiä sekä kognitiivisia lähestymistapoja. Ratkaisukeskeinen lähestymistapa pyrkii vahvistamaan katseen suuntaamista pois ongelmista eri menetelmiä hyödyntäen. Toivon ylläpitäminen nähdään tärkeänä. Ratkaisukeskeisessä puheessa käytetään sanoja, jotka korostavat ratkaisujen hakemista. Tavoitteena on vahvistaa sitä, mikä toimii ja vähentää sitä, mikä ei toimi. (Kiiveri & Häkkinen, 2014.) Kognitiivisessa lähestymistavassa keskeistä on suunnitelmallisuus ja aktiivisuus. Kognitiivisen ohjauksen keskiössä on ongelmanratkaisu sekä tavoitteellisesti toimiva yksilö. (Onnismaa & Pasanen, 2000.)

Kun opinto-ohjaaja kohtaa opiskelijan arvostavasti ja aidosti, kokemus voi olla merkityksellinen niille opiskelijoille, jotka eivät löydä ratkaisuja arkielämän haasteisiin omin avuin. Ohjaajan merkitys keskustelukumppanina on arvokas erityisesti ongelmanratkaisua ja elämänsuunnittelua koskevissa dialogeissa. (Kiiveri & Häkkinen, 2014.) Martin Buber on todennut seuraavasti: “Myötätuntoiset kasvot – silloin, kun ne ovat teeskentelemättömät, ilman roolia tai ylemmyydentunnetta – tarjoavat ihmiselle enemmän toivoa, kuin useimmat kehittyneet psykologian tekniikat”.

Aikaisemman osaamisen tunnistaminen ja opinnollistaminen

Sosionomi- ja sairaanhoitajaryhmät aloittavat opinnot kaksi kertaa vuodessa tammi- ja elokuussa. Uusien opiskelijoiden opintoihin orientoitumisessa ja ohjaamisessa opinto-ohjaajalla on keskeinen rooli. Opinto-ohjaaja tuo esille opintojen alussa muun muassa aikaisemman osaamisen tunnistamisen periaatteisiin (OT) sekä opinnollistamiseen liittyviä asioita. Sosiaali- ja terveysalan opinto-ohjaajille ohjautuu merkittävä määrä sekä osaamisen tunnistamisen että opinnollistamisen hakemuksia. Esimerkiksi sosionomi- ja geronomikoulutuksessa käsiteltiin lukuvuoden 2022-2023 aikana yhteensä 604 osaamisen tunnistamisen ja opinnollistamisen hakemusta. Määrä on selkeästi kasvanut viimeisen parin vuoden aikana.

Opiskelijalla on mahdollisuus saada osaamisen tunnustamisia (OT) aikaisemmilla korkeakouluopinnoillaan tai soveltuvalla työkokemuksella. Opiskelija voi saada harjoitteluista korvaavuuden tietyin perustein tai mahdollista opinnostaa harjoitteluja omalle työpaikalle tietyin kriteerein. Mikäli opiskelija saa korvaavuuden harjoittelusta, tehdään opiskelijalle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (Hops).

Uraohjauksen merkitys

Opiskelijan uraohjaukseen kiinnitetään myös huomiota. Tätä on korostettu viime vuosina muun muassa koulutus ja työllisyyspoliittisissa selvityksissä ja linjauksissa (Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023, 2020). Seinäjoen ammattikorkeakoulun opiskelijoilla on yhteinen perusopinto Korkeakouluopiskelu ja uraohjaus 2 op opinnoissa. Uraohjauksen merkitystä opintojen aikana tuo esille myös Hautala (2022) väitöskirjatutkimuksessaan, jonka mukaan korkeakoulujen tulisi huomioida ohjaustoiminnoissaan uraohjauksen lisäksi myös jatkuva oppiminen. Korkeakouluissa tarvitaankin yhä enemmän uraohjausta, että tutkinnot tulisivat valmiiksi tavoiteajassa (Kurrila 2013, s. 51). Opinto-ohjaajan antaman uraohjauksen lisäksi myös ryhmänohjaajat tapaavat omia opiskelijoitaan opintojen aikana. Henkilökohtaisissa keskusteluissa voivat nousta esille opiskelijan ammatillisen kasvun tukemiseen ja uraohjaukseen liittyvät pohdinnat. Nämä keskustelut voivat olla opiskelijalle merkittäviä hetkiä keskustella avoimesti omista urasuunnitelmistaan sekä saada opettajaltaan arvokasta tietoa alan työllistymismahdollisuuksista.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu tarjoaa myös muita erilaisia tukipalveluja, joita on mahdollisuus hyödyntää koko opintojen ajan. Näitä ovat opintopsykologi, korkeakoulupastori, erityisopettajat ja opiskelijapalvelut. Lukuvuoden alussa YTHS:n henkilökuntaa, opintopsykologi, korkeakoulupastori sekä erityisopettajat tapaavat opintonsa aloittaneita osana korkeakouluopiskelu ja urasuunnittelu –opintojakson tunteja.

Sosiaali- ja terveysalan opintoja tarjotaan myös avoimen ammattikorkeakoulun puolella. Opiskelijaksi voi hakeutua avoimen ammattikorkeakoulun polkuopiskelijana. Tällöin opiskelijan tulee suorittaa vähintään 45 opintopistettä soveltuvia ammattikorkeakouluopintoja vuoden aikana täyttääkseen tutkinto-opiskelijan väylähaun kriteerit. Polkuopiskelijaksi valitut opiskelijat opiskelevat aloittavissa sosiaali- ja terveysalan ryhmissä ja heille tehdään opintojen alussa Hops. Avoimen ammattikorkeakoulun opintoja voi tehdä myös ilman tutkintotavoitteita, esimerkiksi jatkuvan oppimisen näkökulmasta.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on jatkuvan valmistumisen mahdollisuus. Vuosittain valmistuu noin 350 terveys- ja sosiaalialan opiskelijaa. Valmistumisprosessissa opinto-ohjaaja on vahvasti mukana. Sosiaali- ja terveysalalla jokaisella on mahdollisuus työllistyä, koska alalla on jatkuva pula ammattitaitoisista työntekijöistä. Toivottavasti jatkossakin sosiaali- ja terveysalan tutkinnot ovat vetovoimaisia, vaikka ikäluokat pienenevät ja kilpailu opiskelijoista kovenee.

Virpi Salo
lehtori, opinto-ohjaaja
SeAMK

Pirjo Takala
lehtori, opinto-ohjaaja
SeAMK

Lähteet:

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932

Elinikäisen ohjauksen strategia 2020–2023. ELO-foorumi. 2020. Valtioneuvoston julkaisuja 2020:34. Helsinki: Valtioneuvosto. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-536-8

European Commission. (2015). Dropout and completion in higher education in Europe main report. Luxembourg: Author

Hautala, T. (2022). Opintojen ohjauksen toimijoiden ja opetushenkilöstön kokemukset ammatillisesta toimijuudesta ja asiantuntijuudesta: Yhteys korkeakouluorganisaatioiden hallinnollisiin piirteisiin ja johtamiseen. Tampereen yliopisto.

Kiiveri, L., & Häkkinen, S. (2014). Ohjauksesta voimaa ja nuottia eteenpäin. Teoksessa Määttä, S., Kiiveri, L. & Kairaluoma, L.(toim.) Otetta opintoihin. Jyväskylä: Niilo Mäki instituutti, 235–258.

Kurrila, E. (2013). Uraohjaus ammattikorkeakoulussa. Ammattikasvatuksen aikakauskirja, 15(4), 50-60.

Nyyti ry. (2023). Ratkaisukeskeinen menetelmä. https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opi-elamantaitoa/ajatukset/ratkaisukeskeinen-menetelma/

Onnismaa, J., & Pasanen, H. (2000). Ohjaus ammattina ja tieteenalana: Ohjauksen lähestymistavat ja ohjaustutkimus. PS-kustannus.

Opetushallitus. (2023). Ammatillinen opinto-ohjaajankoulutus. Opintopolku. https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.00000000000000003018

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. (2022). Opinto-ohjaus. https://epedufi.sharepoint.com/sites/SeAMK-Students/SitePages/Opinto-ohjaus.aspx

Suomen opinto-ohjaajat ry. (2023). Opinto-ohjaajantyön eettiset periaatteet. https://www.sopo.fi/yhdistys/eettiset-periaatteet/

Vossensteyn, J. J., Kottmann, A., Jongbloed, B. W., Kaiser, F., Cremonini, L., Stensaker, B., … & Wollscheid, S. (2015). Dropout and completion in higher education in Europe: Main report.